

УДК 340. 15/477

С. І. Пирогова,
канд. юрид. наук, доцент
Національний університет «Юридична
академія України імені Ярослава Мудрого»,
м. Харків

КОДЕКС ЗАКОНІВ ПРО КООПЕРАЦІЮ УСРР (1925 Р.): ІСТОРІЯ РОЗРОБКИ Й ДОЛЯ ПРОЕКТУ

Перехід до нової економічної політики в радянських республіках, у тому числі й в УСРР, викликав необхідність не тільки докорінної перебудови правового регулювання всіх господарських відносин, а й кодифікації законодавства. Остання повинна була, зберігаючи принципів положення нового права, вироблені протягом перших 5-ти років Радянської влади, виключити норми, викликані надзвичайними обставинами іноземної військової інтервенції і громадянської війни. Завдання кодифікації полягали також у тому, щоб привести законодавство у струнку несуперечливу систему норм, що відповідає вимогам нової економічної політики в кожній галузі правового регулювання.

Це завдання було виконано в короткий історичний строк. Робота з кодифікації у РСФРР і в УСРР проходила фактично паралельно. У Російській федерації з травня 1922 р. по жовтень 1924 р. було розроблено і введено в дію 7 кодексів: кримінальний, земельний, про працю, цивільний, криміналь-

но-процесуальний, цивільно-процесуальний і виправно-трудоий.

Аналогічні кодекси були створені і в Україні. Робота над ними розпочалася теж у 1922 р. й була завершена в 1927 р. Характерною особливістю нового українського законодавства було те, що воно в основному повторювало зміст кодексів РСФРР, доповнення ж і зміни в ньому були незначні. Незважаючи на це, слід відзначити велику активність УСРР у справі кодифікації: тільки за один 1922 р. було розроблено 6 кодексів, а Кодекс законів про народну освіту (1922 р.) й Адміністративний кодекс (1927 р.) уперше були введені в дію лише в Україні. У нинішньому 2012 р. перша кодифікація УСРР відзначає свій 90-літній ювілей.

Величезна робота по загальному впорядкуванню законодавства, проведена в середині 20-х років, незважаючи на її незавершеність, визнана фахівцями найвдалішим і близьким до досягнення мети загальної кодифікації досвідом України.

Ведучи мову про загальну кодифікацію, слід пригадати, що в середині 20-х років ХХ ст. з ініціативи провідних українських юристів у галузі кооперації та законодавчих органів УСРР в республіці було проведено також кодифікацію кооперативного законодавства, і на початку 1925 р. було розроблено проект Кодексу законів про кооперацію УСРР. Однак ввести в дію його не змогли, оскільки наприкінці 20-х років було взято лінію на одержавлення кооперації. Кодекс виявився непотрібним, про нього забули. Не приділили належної уваги порушеним питанням і представники наукової правової літератури. Лише деякі вчені у своїх роботах коротко торкаються цих проблем. Між тим історія кооперативного руху, його особливості і проблеми завжди викликали значний інтерес у дослідників. Цій проблематиці в різні часи присвятили свої праці численні українські й російські історики й кооператори-практики. У їх числі роботи П. І. Височанського, С. Д. Гелея, С. О. Гладкого, В. В. Кабанова, В. А. Тихонова, С. В. Тичиніна, Ю. С. Шемшученка, Л. Є. Файн та ін. [Див.: 1; 3; 5; 10; 16; 18; 20]. Монографії і статті розкривають роль кооперації в житті країни на різних етапах її історії, починаючи з виникнення перших кооперативних товариств у другій половині ХІХ ст. Приділяється на-

лежна увага господарській діяльності, розвитку видів і форм кооперації, її кадрів, засновникам і прихильникам кооперативної ідеї. Одне із центральних місць відводиться регулюючій ролі держави й рамках регулювання діяльності кооперації, розробці законодавства та іншим питанням.

Мета цієї статті – хоч трохи заповнити прогалину в науковій правовій літературі з даної проблематики й познайомити читачів з історією розробки, змістом і долею Кодексу законів про кооперацію УСРР. Основною джерелознавчою базою публікації послужили матеріали декількох фондів Центрального державного архіву вищих органів влади й управління України (ЦГАВО України), Зібрання законів СРСР (СЗ СССР) і зібрання узаконень УСРР (СУ УССР) періоду непу.

Як відомо, нова економічна політика стала поворотним пунктом у кооперативному русі, визначивши його виняткове значення у відновлювальний період. На необхідність нового підходу до кооперації вказав Х з'їзд РКП (б) (березень 1921 р.), прийнявши запропоновану В. І. Леніним резолюцію, в якій ЦК РКП (б) доручалося виробити і провести в партійному порядку постанови, які покращували б і розвивали створення й діяльність кооперативів стосовно заміни розверстки натуральним податком [6, с. 258].

В. І. Ленін неодноразово підкреслював, що Радянська держава може й повинна використовувати попередні економічні форми для виконання своїх економічних завдань. Це положення повністю поширювалося й на кооперацію. З огляду на величезне значення завдань, які повинна була вирішити кооперація, вона стала об'єктом невпинної уваги з боку партії та держави. Майже на всіх партійних з'їздах і конференціях обговорювалися питання, пов'язані з кооперацією. Наприклад, резолюція XI Всеросійської конференції РКП (б) (березень 1921 р.) вказувала: «Радянська влада повинна забезпечити широку підтримку всім видам кооперації..., надавши їй широку можливість виробництва заготовок, всебічного розвитку дрібної промисловості й піднесення господарського життя взагалі» [6, с. 303].

Проте складність полягала в тому, що кооперацію, по суті, доводилося створювати заново, оскільки напередодні переходу до непу вона була фактично ліквідована. Так, споживча кооперація, в якій були ліквідовані членство й пайові внески, стала органом розподілу, підсобним і підлеглим комісаріату продовольства. Характер добровільних об'єднань з групою власністю втратили також промислова й сільськогосподарська кооперації особливо після того,

як за декретами від 27 січня і 19 квітня 1920 р. її центри й губернські спілки були влиті у систему споживчої кооперації, яка втратила свою кооперативну сутність. Із запровадженням непу ці вимушені умовами інтервенції та громадянської війни заходи, були скасовані. Нові закони про кооперацію поступово відновлювали деякі демократичні принципи кооперативного будівництва - добровільність, групову кооперативну власність, виборність органів управління кооперацією та ін.

Першим декретом непу, який легалізував право для бажаючих створювати добровільні споживчі об'єднання, став декрет РНК РСФРР від 7 квітня 1921 р. [4, с. 32], яким було покладено початок бурхливого зростання в Україні кооперативних товариств різних видів.

Успішна діяльність кооперативів багато в чому залежала від ставлення до них держави: необхідні були його підтримка, допомога, законодавче забезпечення та ін. І держава в цей час змінила політику командно-адміністративних методів управління на політику державного регулювання.

Українська кооперація знавала різні часи, її шлях не був гладеньким: переживала вона періоди піднесення й занепаду, успіхи й поразки. Але певна самобутність і національні традиції

були притаманні їй завжди. Це стосується й часів непа. У ці роки в Україні між державною владою й кооперацією склалися відносини, що значно відрізняються від російських. Ідеться про створення в республіці в січні 1922 р. особливого державно-кооперативного органу – Головного кооперативного комітету при РНК УСРР [15; 1922. – № 4. – Ст. 67], що став однією з форм дійової допомоги українській кооперації.

Ініціатива створення кооперативних комітетів у центрі й на місцях належала кооператорам. Пояснювалося це потребою мати організацію, яка представляла б інтереси кооперації в державних установах. Одночасно кооператори були покликані вирішувати й інше важливе завдання – обережно відновлюючи кооперативні принципи, забезпечити керівну роль держави й контроль за діяльністю кооперації. До складу Головного кооперативного комітету входили представники республіканських центрів усіх галузей кооперації і наркоматів, пов'язаних з господарською діяльністю.

Слід визнати, що ідея створення такого органу в Україні не була новою. Ще в 1918 р. на III Всеукраїнському кооперативному з'їзді в Києві було вирішено створити спеціальний державно-кооперативний орган – Центральний український кооператив-

ний комітет на чолі з С. М. Туган-Барановським. Комітет наділявся законодавчою ініціативою й повинен був стати організатором співпраці органів влади й кооператорів. Проте подальші події й особливо громадянська війна не дали можливості реалізувати цей проект. Але він не був забутий і з переходом країни до непу його було втілено в життя.

Український уряд надав Головному кооперативному комітету широкі повноваження у сфері законотворчості. За його ініціативою в цей період було видано чимало важливих нормативних правових актів про кооперацію. У цілому ж усе кооперативне законодавство УСРР періоду 1922-1931 рр. – декрети і постанови РНК УСРР і ВУЦИКа, які так чи інакше стосувалися кооперації, законопроекти, представлені окремими відомствами й організаціями, - попередньо розглядались у Головнокооперкомі. Жоден нормативний акт про кооперацію не видавався без висновку цього комітету.

У другій половині 20-х років Головний кооперативний комітет очолив велику складну роботу з кодифікації кооперативного законодавства. Причини, що спонукали створити Кооперативний кодекс, були багато в чому аналогічні тим, які викликали кодифікацію інших галузей права. Найважливішою з них була не-

обхідність зміцнення законності. Що стосується законодавства про кооперацію, завдання кодифікації виявилось найскладним. Справа в тому, що до 1922 р. накопичилася значна кількість законів та інших нормативних актів про кооперацію. Вони були видані в різні часи, не погоджувалися між собою і, що особливо важливо, не відповідали вимогам нової економічної політики. Досить згадати, що в період воєнного комунізму кооперативні організації були повністю одержавлені й перетворені на підприємства відповідних Наркоматів - Наркомпрода, Наркомзему та ін. Законодавство про ці підприємства давно втратило будь-яке значення, але формально скасовано не було. Норм правового регулювання діяльності споживчої та промислової кооперації не було взагалі, що пояснюється тим, що з 1918 р. цих видів кооперації не було.

Таким чином, норми кооперативного права, що підлягали кодифікації, треба було опрацювати в процесі створення кодексу. Крім того, вже видані закони періоду 1922-1923 р. теж вимагали погодження й систематизації. Для проведення цих робіт у серпні 1923 р. була заснована кодифікаційна комісія, до складу якої ввійшли представники від Головкиооперкому, Нарком'юсту, ряду галузевих наркоматів і всіх

кооперативних центрів. Із правом дорадчого голосу могли запрошуватися представники інших відомств та організацій, якщо обговорювалися питання, що зачіпали їх інтереси. Наприкінці листопада 1923 р. склад Кодкомісії було затверджено Малим Раднаркомом УСРР [19; ф. 271, оп. 1., с. 1, а. 140]. Робота над проектом була завершена в грудні 1924 р., а в серпні 1925 р. проект кодексу з невеликими змінами було схвалено Комісією законодавчих завбачень при РНК УСРР [19; ф. 1, оп. 2, с. 3838, а. 50].

Кодекс законів про кооперацію УСРР складався з 10-ти розділів, які (включали 181 статтю): розділ 1 – «Кооперативи та їх спілки», 2 – «Виникнення кооперативних організацій (кооперативів та їх спілок)», 3 – «Склад кооперативних організацій, права й обов'язки їх членів», 4 – «Засоби й капітали кооперативних організацій», 5 – «Органи управління й контролю кооперативних організацій», 6 – «Функції кооперативів та їх спілок», 7 – «Майнові права кооперативних організацій кооперативів та їх спілок», 8 – «Припинення діяльності кооперативних організацій» (кооперативів та їх спілок), глава 9 – «Ревізія кооперативних організацій (кооперативів та їх спілок)», глава 10 – «Органи, які регулюють кооперацію на Україні» [19; ф. 271, оп. 1, с. 4, а. 18-98].

Обсяг даної публікації не дозволяє детально зупинитися на вирішенні багатьох проблем, з якими довелося зіткнутися членам Кодкомісії. Наведемо лише деякі приклади. Архівні матеріали розкривають напружену й відповідальну роботу, тривалі й гострі дискусії, а деколи й «баталії» між представниками «старих» кооператорів і прихильниками державного керівництва кооперативним рухом. Перші всіляко відстоювати демократичні принципи кооперації, намагаючись уберегти її від повного підпорядкування державі, наполягали на її автономії і приватно-правовому статусі. І хоча чимало вдалих пропозицій було відхилено, все ж таки вдалося зберегти основні риси кооперативної демократії, наприклад, більш високий рівень господарської самостійності порівняно з державними підприємствами, а також (хоча й ненадовго) забезпечити кооперації певну автономію.

Серйозні розбіжності у членів Кодкомісії викликало питання про право членства в кооперативах. Більшість наполягало на введенні принципу трудового членства, що закривало доступ у кооперативи непрацюючим громадянам, так званим «нетрудовим елементам». Виникло питання про визначення поняття «трудящі». У розробленому Кодкомісією визначенні до «трудящих»

були віднесені громадяни 9-ти категорій: (а) робітники і службовці державних, громадських і приватних установ, підприємств і господарств, (б) військовослужбовці Червоної армії і флоту, (в) інваліди праці і війни, а також (г) усі інші особи, які не застосовують у своїй діяльності найману працю з метою отримання прибутку. Незабаром ця позиція Кодкомісії була підтверджена союзними декретами про споживчу й сільськогосподарську кооперації, в яких було запроваджено принцип трудового членства [14; 1924. – № 5. – Ст. 61].

Палкі дебати серед членів Кодкомісії викликала редакція статті, що встановлювала основні цілі будь-якого виду кооперації. Представники кооперації вважали головним для кооперативів розвиток продуктивних сил і здійснення соціалістичних засад співжиття; представники ж РНК й галузевих наркоматів вважали, що це формулювання є неповним, і наполягали на включенні до нього принципово важливого доповнення з указівкою на таку мету кооперації, як виконання державних замовлень і боротьба з приватним капіталом. Опозиція ж не схильна була прийняти цей додаток, оскільки інакше розуміла місце кооперації в системі народного господарства. Обстоюючи автономію кооперації та її приватно-правовий ха-

рактар, вона виступала проти втручання держави в діяльність кооперативних організацій. Пропозиція про необхідність виконання кооперацією державних завдань повністю відповідала вказівці В. І. Леніна, яку він дав у листі до Д. І. Курського від 20 лютого 1922 р., про те, що в галузі господарства «для нас все є публічно-правовим, а не приватним» [7, с. 398]. При голосуванні поправка була прийнята більшістю членів Кодкомісії, а правильна позиція представників кооперації визнана шкідливою буржуазно-реставраторською концепцією.

Труднощі виникли і при обговоренні статей, що визначали завдання кооперації в цілому. Проблема полягала в тому, що норми чинного кооперативного права підходили далеко не всім видам кооперації, наприклад сільськогосподарській, основним напрямком розвитку якої було перетворення її з кооперації постачально-збутової у виробничу. Але для виробничого кооперування потрібні були інші норми правового регулювання, оскільки сільськогосподарська виробнича кооперація (на відміну від сільгоспкооперації у сфері постачання і збуту) мала своїм економічним підґрунтям державну власність на землю й на основні засоби виробництва. Базою постачально-збутової сільгоспкоо-

перації, як і інших видів, було усупільнення особистої власності. Новий напрямок розвитку сільгоспкооперації докорінно змінював усю систему майнових і трудових відносин у кооперації і принципи кооперативного будівництва.

В остаточній редакції статей переліку завдань кооперації члени Кодкомісії теж доповнили виконанням державних завдань.

У той же час історія розробки проекту Кодексу законів про кооперацію знає чимало прикладів, коли перемагав здоровий глузд і представники державних органів визнавали правоту кооператорів. Одним з таких прикладів є обговорення ст. 49 гл. 3 «Склад кооперативних організацій, права й обов'язки їх членів». Стаття містила положення, що встановлювало верхню межу для пайових внесків, тобто крім основного паю члени кооперативу могли вносити додаткові, кількість яких (до 10-ти) визначав його статут. Представники держорганів угледіли в цьому порушення рівності членів кооперативу, бо різна кількість паїв тягла за собою нерівномірний розподіл прибутку між його членами. Але представники кооперативних центрів зуміли переконати членів Кодкомісії й обстояти свою точку зору, пояснивши це тим, що додаткові паї допоможуть зміцнити фінансове становище кооперативів, що по-

требують коштів [19; ф. 271, оп. 1, с. 4, а. 59].

Точка зору кооператорів-професіоналів перемогла й під час обговорення ст. 52 цієї ж глави, яка перелічувала види відповідальності членів кооперативів за зобов'язаннями товариства. Відповідальність могла бути обмеженою або необмеженою. У першому випадку — сумою паїв, що належать члену кооператива, або кратним відношенням до вартості паю, визначеному в статуті. У другому — члени кооперативу відповідали всім своїм майном. Деякі члени Кодкомісії, зокрема, від Нарком'юсту, Укрбюро ВЦРПС та інші, різко виступали проти необмеженої відповідальності, вважаючи її не відповідаючою природі радянської кооперації, оскільки її наслідки могли бути для громадян дуже тяжкими. Крім того, необмежена відповідальність, на їх думку, означала створення вільних умов для діяльності капіталістичних підприємств. Однак після деяких коливань стаття була прийнята без змін [19; ф. 271, оп. 1, с. 4, а. 59-61].

Такими є лише деякі приклади тієї великої, відповідальної і складної роботи, яку виконала Кодифікаційна комісія при Головному кооперативному комітеті УСРР з кодифікації кооперативного законодавства.

Процес розробки цього Кодексу висвітлювався в юридичній

пресі. Протоколи засідань Кодкомісії регулярно друкувалися в журналі «Вісник Радянської юстиції» — органі Нарком'юсту УСРР та українського юридичного товариства. В обговоренні проекту Кодексу брало участь багато діячів кооперації і юристи - фахівці у галузі кооперативного права, а також представники кооперативних центрів РРФСР і державних органів — ВРНГ і Наркомноторга РРФСР, з боку яких робота над Кодексом отримала повне схвалення. Преса відзначала, що кодифікація українського кооперативного законодавства може стати зразком такої копіткої роботи не тільки для окремих республік, й усього Союзу РСР [11, с. 15-21]. Питання про видання Кодексу законів про кооперацію порушувалося в цей період і в РРФСР, але цей документ так і не був підготовлений. Були розроблені лише загальносоюзні закони по окремих видах кооперації, в розвиток яких повинні були видаватися статuti, що підлягали затвердженню РНК окремих союзних республік.

Український Кодекс у січні 1925 р. розглядався на кооперативній нараді при ЦК КП(б)У. Отримавши схвалення [19; ф. 271, оп. 1, с. 2, а. 34], він після незначного доопрацювання був представлений на розгляд Комісії законодавчих завбачень при РНК УСРР. Обговоривши проект, Комісія залишила зміст статей без

змін, мали місце лише невеликі редакційні поправки. Наприкінці серпня 1925 р. Кодекс законів про кооперації УСРР отримав офіційне схвалення [19; ф. 1, оп. 1, с. 3838, а. 50].

Однак подальший рух проекту цього Кодексу призупинився. Після його повторного розгляду в листопаді 1925 р. Комісія законодавчих завбачень при РНК УСРР ухвалила рішення відкласти його видання «до розмежування загальносоюзного і республіканського законодавства, й до видання Основних положень щодо кооперації СРСР» [19; ф. 1, оп. 2, с. 3838, а. 203]. У грудні 1925 р. питання про видання в Україні Кодексу законів про кооперацію слухалося на засіданні РНК УСРР. Раднарком визнав висновок Комісії про передчасне його видання правильним і доручив Головнокооперкому розробити проект Основ кооперативного законодавства Союзу РСР для надання його в порядку законодавчої ініціативи уряду УСРР на затвердження ЦВК СРСР [19; ф. 271, оп. 1, с. 12, а. 332]. Головнокооперком виконав і це завдання. Після схвалення Раднаркомом УСРР та Президією ВУЦВК проект Основ наприкінці 1927 р. був представлений РНК і ЦВК СРСР [19; ф. 271, оп. 1, с. 1, а. 7]. Але подальша робота над цим законопроектом була припинена й більше питання про ви-

дання Основ кооперативного законодавства Союзу РСР, як і Кодексу законів про кооперацію УРСР, уже не порушувалося.

Пленум ЦК ВКП(б) у листопаді 1929 р. проголосив вступ СРСР в епоху розгорнутої соціалістичної перебудови села. Розпочиналися колективізація сільського господарства й пов'язане з нею інтенсивне розроблення правових проблем колгоспного будівництва.

Проекти розглянутих законів, опрацьовані Кодкомісією Головнокооперкомом при РНК УСРР, так і не були введені в дію. І причина, як ми змогли переконатися, не в тому, що вони виявилися невдалими, не відповідали поставленим завданням і вимагали докорінного перероблення. Ознайомлення із цими документами дозволяє зробити висновок про цінність цієї об'ємної і складної роботи, виконаної авторами проектів, і про високий їх професіоналізм. Історичний досвід кодифікації законодавства про кооперацію 20-х років ХХ ст. може виявитися корисним і в умовах сучасної України, коли здійснюється підготовка проекту загального закону для всіх видів кооперації й поставлено питання про видання Кооперативного кодексу України. Як єдиний законодавчий акт для всіх видів кооперації, він створить умови для об'єднання кооперативів у єдину кооперативну сис-

тему й буде сприяти подальшому розвитку кооперативного руху, захисту прав та інтересів членів усіх кооперативів України [20, с. 27].

Список літератури: 1. *Височанський П. І.* Коротка історія кооперативного руху на Україні / П. І. Височанський. – К.: Книгоспілка, 1925. – 98 с. 2. *Гелей С. Д.* Кооперація і національне відродження української державності / С. Д. Гелей // Національний кооперативний рух та структурні зміни в економіці України XXI століття: міжнар. наук.-практ. конф. К.: Укоопосвіта, 2001. – 345 с. 3. *Гладкий С. О.* Кооперація як об'єкт історико-правового пізнання у контексті системного підходу / С. О. Гладкий // Держава і право: Юрид. і політ. науки.: зб. наук. пр. - УДП НАН України, 2008. – Вип. 39. – С. 133-139. 4. *Законы о кооперации.* – Харьков: Изд-во НКЮ УССР, – 253 с. 5. *Кабанов В. В.* Кооперация, революция, социализм: моногр. / В. В. Кабанов. – М.: Наука, 1996. – 206 с. 6. *КПСС в резолюциях решениях съездов, конференций и пленумов ЦК.* – М.: Госполитиздат. – Изд. 8. – Т. 2. 7. *Ленин В. И.* ПСС / В. И. Ленин – М.: Политиздат, 1974. – Т. 44. – 398 с. 8. *Малченко В. Н.* Вопросы кооперативного права / В. Н. Малченко // Право и жизнь. – 1923. – № 1. – С. 7-12. 9. *Марьяновский В. А.* Кооперация и нэп: миф и реальность / В. А. Марьяновский // Гос-во и право. – 1994. – № 2. – С. 135-142. 10. *Морозов Л. Ф.* От кооперации буржуазной к кооперации социалистической. Из истории становления советской кооперации: моногр. / Л. Ф. Морозов – М.: Мысль, 1969. – 240 с. 11. *Поволоцкий Л. И.* К статье 2-ой проекта Кодекса законов о кооперации УССР / Л. И. Поволоцкий // Вестн. Сов. юстиции. – 1924. – № 16. – С. 15-21. 12. *Попов Н. И.* Наши очередные вопросы / Н. И. Попов // Союз потребителей. – 1923. – № 8. – С. 12-18. 13. *Сабуров Н. Н.* Развитие кооперации в восстановительный период (1921-1925 гг.) / Н.Н. Сабуров // Вестн. ЛГУ. – 1963. – № 2. – Вып. 1. – С. 5-16. 14. *СЗ СССР.* 15. *СУ УССР.* 16. *Тихонов В. А.* Кооперация: за и против: моногр. / В. А. Тихонов – М.: ПИК, 1991. – 348 с. 17. *Тычинин С. В.* Очерк развития законодательства о кооперации в СССР (РСФСР) в период с октября 1917 по 1929 г. / С. В. Тычинин // История гос-ва и права. – 2004. – № 2. – С. 61-64. 18. *Файн Л. Е.* Развитие кооперации в 20-е годы: основные проблемы и итоги их изучения: учеб. пособ. / Л. Е. Файн – Иваново: ИГУ, 1988. – 83 с. 19. *ЦГАВО України.* 20. *Шемшученко Ю. С.* Правові засади розвитку кооперативного руху в Україні / Ю. С. Шемшученко // Національний кооперативний рух та структурні зміни в економіці України XXI століття: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. – К.: Укоопосвіта, 2001. – С. 23-27.

КОДЕКС ЗАКОНОВ О КООПЕРАЦИИ УССР (1925 Г.): ИСТОРИЯ РАЗРАБОТКИ И СУДЬБА ПРОЕКТА

Пирогова С. И.

Статья посвящена проблеме кодификации кооперативного законодательства Украины в восстановительный период середины 20-х годов XX ст. В центре внимания - история создания, содержание и судьба проекта Кодекса законов о кооперации УССР, а также анализ причин, по которым он не стал законом.

Ключевые слова: нэп, кооперация, кооперативное законодательство, Кодификационная комиссия, Кодекс законов о кооперации УССР.

CODE OF COOPERATION OF USSR (1925) THE HISTORY OF DRAFT'S DEVELOPMENT AND IT'S FATE

Pirogova S. I.

The article is devoted to the codification of cooperative legislation in Ukraine in the recovery period (mid 20s of the 20th century). History of creation, content and fate of the Draft of the Code of Cooperation of USSR are highlighted, as well as analysis of the reasons why the document was not adopted.

Key words: NEP, cooperation, cooperative legislation, Codification commission, Code of Cooperation of USSR.

Надійшла до редакції 16.02.2012 р.